MALTA

QORTI CIVILI

PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF

JOSEPH ZAMMIT MC KEON

Seduta tat-30 ta' Settembru, 2014

Citazzjoni Numru. 586/2012

Antoinette Vella

(I.D. no. 857250M)

kontra

CareMalta Limited

(C-28382)

Il-Qorti :

I. Preliminari

Rat ir-rikors guramentat prezentat fit-8 ta` Gunju 2012 li jaqra hekk –

1. Illi l-esponenti kienet impjegata mas-socjeta` intimata bhala Manager u issa ghalqet l-eta` tal-irtirar.

2. Illi fl-1 ta` Settembru 2005 l-impjieg tal-esponenti gie tterminat (Dok. A).

3. Illi l-esponenti kkontestat il-kaz taghha quddiem it-Tribunal Industrijali.

4. Illi d-decizjoni moghtija mit-Tribunal Industrijali giet iddikjarata nulla u bla effett b`sentenza tal-Onorabbli Qorti tal-Appell (Dok. B), u dan wara li hija appellat mid-decizjoni. L-esponenti tqeghdet fis-sitwazzjoni ta` qabel ma saret it-tkeccija.

5. Illi s-socjeta` intimata ressqet talba ghal ritrattazzjoni tal-kaz fi grad ta` appell, izda dina t-talba ta` CareMalta Limited giet michuda mill-Onorabbli Qorti tal-Appell.

6. Illi fil-mori tas-smigh tat-talba ghal ritrattazzjoni, is-socjeta` intimata hatret bord ta` dixxiplina biex jisma` l-kaz, liema bord fit-2 ta` Novembru 2010 ordna t-tkeccija taghha.

7. Illi l-esponenti regghet ikkontestat it-tkeccija taghha quddiem it-Tribunal Industrijali.

8. Illi b`decizjoni moghtija fis-6 ta` Dicembru 2011 it-Tribunal Industrijali, fuq punt preliminari, irritjena li l-impjieg tal-esponenti gie tterminat fit-2 ta` Novembru 2010.

9. Illi t-Tribunal Industrijali ser jisma` l-kaz li jirrigwarda l-meritu tat-tkeccija li sehhet fit-2 ta` Novembru 2010.

10. Illi hlief ghall-perjodu mill-21 ta` Mejju 2010 sat-2 ta` Novembru 2010, is-socjeta` intimata naqset li thallas lill-esponenti s-salarju li kien dovut lilha.

11. Illi ghalhekk l-esponenti hija kreditrici tas-socjeta` intimata fl-ammont ta` €99,016.39 rapprezentanti s-salarju dovut lilha mill-1 ta` Settembru 2005 sad-data tas-sentenza fi grad ta` appell, jigifieri sal-21 ta` Mejju 2010, kif ukoll l-imghaxijiet relattivi ammontanti ghal €34,196.05 mill-2005 sal-2010, b`kollox: EUR133,212.44.

12. Illi l-esponenti ghandha tithallas ukoll mit-3 ta` Novembru 2010 sal-20 ta` Ottubru 2011 meta hija lahqet l-eta` tal-irtirar mill-impjieg, fl-eventwalita` li t-Tribunal Industrijali jiddeciedi li t-tkeccija kienet wahda ngusta, liema ammont jibqa` salv u mpregudikat.

13. Illi l-ammont ta` mija u tlieta u tletin elf, mitejn u tnax-il Euro u erbgha u erbghin centezmi (€133,212.44) hwua cert, likwidu, dovut u esigibbli.

14. Illi l-esponenti tikkonferma li fil-fehma taghha s-socjeta` intimata m`ghandhiex eccezzjonijiet xi tressaq kontra t-talbiet attrici peress li t-Tribunal Industrijali ddikjara definittivament illi t-tkeccija sehhet fit-2 ta` Novembru 2010 u ghalhekk dan l-ammont huwa tassew dovut.

15. Ghaldaqstant l-esponenti titlob bir-rispett illi din l-Onorabbli Qorti joghgobha :–

(1) tiddeciedi skont it-talba bid-dispensa mis-smigh tal-kawza a tenur tal-artikolu 167 tal-Kapitolu 12 ;

(2) tiddikjara lis-socjeta` intimata debitrici tal-esponenti fl-ammont ta` mija u tlieta u tletin elf, mitejn u tnax-il Euro u erbgha u erbghin centezmi (€133,212.44) ;

(3) tikkundanna lis-socjeta` intimata thallas lill-esponenti l-ammont ta` mija u tlieta u tletin elf, mitejn u tnax-il Euro u sebgha u erbghin centezmi (€133,212.44), salvi u mpregudikati s-salarji dovuti lilha wara t-3 ta` Novembru 2010 sal-eta` tal-irtirar, jigifieri sal-20 ta` Ottubru 2011.

Bl-ispejjez, inkluzi dawk tal-ittra ufficjali tas-27 ta` Awwissu 2010, kif ukoll tal-mandat ta` sekwestru kawtelatorju, kontra s-socjeta` konvenuta li hija ngunta ghas-subizzjoni. Bl-imghax legali sad-data tal-pagament effettiv.

Rat il-lista tax-xhieda ndikata mill-attrici u l-elenku ta` dokumenti esebiti mar-rikors guramentat.

Rat in-nota b`dokumenti li pprezentat il-kumpannija konvenuta fid-19 ta` Settembru 2012 a tenur tal-Art 170 tal-Kap 12.

Rat il-verbal tal-udjenza tas-27 ta` Settembru 2012.

Rat id-digriet taghha moghti fl-istess udjenza fejn, wara li ddikjarat ruhha sodisfatta illi l-kumpannija konvenuta kellha eccezzjonijiet validi x`taghti ghat-talba attrici, tat lill-kumpannija konvenuta ghoxrin (20) gurnata zmien biex tipprezenta risposta guramentata.

Rat ir-risposta guramentata li kienet prezentata fit-12 ta` Ottubru 2012 u li taqra hekk –

Preliminari

Huma gew awtorizzati li jaghmlu din ir-risposta mill-Onor. Qorti fl-udjenza tas-27 ta` Settembru 2012, fejn inghataw ghoxrin gurnata ghal dan l-iskop.

<u>*Eccezzjoni principali*</u>

L-intimati jilqghu ghat-talbiet tar-rikorrent billi jaghmlu referenza ghad-dokumenti esebiti minnhom fin-Nota li giet ikkunsidrata mill-Onor. Qorti fl-udjenza sureferita, b`dan illi jissottolinejaw illi l-bazi tat-talbiet rikorrenti mhijiex wahda li fuqha ghandha tithalla tistrieh ir-rikorrenti stante illi hu car kemm mid-dicitura tas-sentenza tal-Onor. Qorti tal-Appell (Sede inferjuri) kif ukoll mid-digriet ex post tal-istess Onor. Qorti tal-Appell, qatt ma kien deciz illi r-rikorrenti tigi rijintegrata fl-impjieg b`effett minn meta tkecciet izda biss illi tinghata l-opportunita`, opportunita` li hadet u li kellu ezitu li qed jigi deciz band`ohra (fit-Tribunal Industrijali) li tiddefendi ruhha kontra l-lanjanzi tal-employer taghha, lanjanzi li del resto kienu wasslu (u wara l-process dixxiplinarju li sar skont is-sentenza tal-Onor. Qorti tal-Appell, regghu wasslu) ghat-tkeccija sommarja taghha.

Kif inhu ben tajjeb risaput, it-Tribunal Industrijali ghandu gurisdizzjoni esklussiva fejn si tratta tkeccija allegatament ingusta u l-konsegwenzi ghall-employer jekk il-mizura mittiehda ma tkunx skont il-ligi.

Hu t-Tribunal, jekk jistabilixxi li kien hemm tkeccija ngusta, li jiddeciedi l-kumpens dovut lill-impjegat(a) affetwat(a) u t-Tribunal, naturalment, jiehu in konsiderazzjoni diversi aspetti tal-kaz, inkluz per ezempju t-tul ta` zmien li ttiehed biex il-kaz jigi deciz, jekk jidhirlu li ghandu jaghmel hekk fic-cirkostanzi.

Li qieghda tittanta r-rikorrenti, f`dan il-kaz, hu illi titlob lil din l-Onor. Qorti tuzurpa kemm il-process dixxiplinarju ordnat mill-Onor. Qorti tal-Appell kif ukoll, u aktar importanti, l-gurisdizzjoni esklussiva tat-Tribunal Industrijali billi din il-Qorti tordna l-kumpens taghha ghaz-zmien wara t-tkeccija taghha qisu kemm il-process dixxiplinarju u t-Tribunal Industrijali ma jezistux.

Jekk f`dawn il-proceduri, ir-rikorrenti tinghata ragun, ikun ifisser, l-esponenti umilment jissottomettu, illi l-Onor. Qorti tkun qieghda thalli lir-rikorrent tagixxi kontra

l-import veru tal-processi kollha li saru s`issa billi tilhaq l-ghan taghha li tigi kkumpensata ghat-tkeccija minghajr, jew ahjar, barra mill-process statutorju u mandatarju tat-Tribunal Industrijali.

Fl-umli fehma tal-esponenti, ir-rikorrenti ma ghandhiex tithalla taghmel dan u ghandha toqghod biss ghal dak gia` ordnat, del resto, mill-Onor. Qorti tal-Appell u tissottometti ghall-process dixxiplinarju u ghall-process quddiem it-Tribunal Industrijali, kif fil-fatt ghamlet u qieghda taghmel, galadarba ma taqbilx, kif inhu dritt taghha, ma` dak li sehh u agixxiet quddiem l-istess Tribunal Industrijali, fejn il-kaz taghha ghadu ghaddej.

Eccezzjoni ulterjuri

L-intimati jhossu wkoll illi dak mitlub mir-rikorrenti ma ghandux bazi fid-dritt ghal ragunijiet ulterjuri, pero` minghajr pregudizzju, ghal dawk indikati hawn fuq.

Ir-rikorrenti kienet tokkupa rwol manigerjali gholi fl-operat tal-intimati u ghalhekk it-Tribunal Industrijali la seta` fl-ewwel process (dak li dwaru l-Onor. Qorti tal-Appell iddecieda) u lanqas ma jista` fil-process li hu ghaddej (dak li sehh wara s-sentenza tal-Onor. Qorti tal-Appell) jordna r-rijentigrazzjoni taghha fl-impjieg.

Tant hu hekk, illi s-sentenza tal-Onor. Qorti tal-Appell (u d-digriet sussegwenti) jirrikonoxxi dan implicitament billi ma ordnatx illi tigi rijentegrata fl-impieg izda ***biss*** *illi tinghata l-opportunita` ta` smigh xieraq – interpretazzjoni mod iehor iwassal ghall-konkluzjoni zbaljata illi l-Onor. Qorti tal-Appell riedet, jew setghet tuzurpa l-funzjoni tat-Tribunal Industrijali u, in oltre, tmur kontra l-ligi u tordna reinstatment f`cirkostanzi fejn il-ligi stess tindika illi dan ma ghandux isehh.*

Dak li qieghda titlob ir-rikorrenti, invece, jassumi illi ghandha xi dritt inerenti ghal reinstatement, li hu ghal kollox kontra dak provdut fil-ligi.

Eccezzjoni ulterjuri (2)

Ulterjorment, l-intimati jissottomettu ghall-konsiderazzjoni tal-Onor. Qorti illi dak li qieghda titlob ir-rikorrenti, jekk akkordat, ikun ifisser arrikkiment altru minn indebitu favuriha, a spejjez tar-rikorrenti, ghax ikun ifisser li tkun qed tithallas kompletament ghal xejn, meta ma wettqitx gurnata xoghol ghall-paga li qed tippretendi.

Eccezzjoni ulterjuri (3)

Biex tkompli turi kemm qieghda tinjora dak deciz mill-Onor. Qorti tal-Appell, ir-rikorrenti qieghda titlob, del resto, il-hlas ta` imghax, liema imghax, stante illi d-dejn, jekk hemm dejn, mhuwiex dejn kummercjali, u kwindi ma jkunx dovut awtomatikament.

Ghalhekk, se mai, l-imghax jekk jigi dovut, jigi dovut skont sentenza li tiffissa l-ammont dovut. Tali ammont – u, anqas u anqas, l-obbligu ta` hlas ta` xi ammont – ma giex ifissat mis-sentenza li fuqha qed tistrieh ir-rikorrenti u, multo magis, ma hemm ebda ordni dwar imghax.

Hu car, ghalhekk, illi ma hemmx bazi la ghall-hlas ta` imghax u dan necessarjament jindika, f`dawn ic-cirkostanzi, illi lanqas ma hemm jew jista` jkun hemm obbligu ta` hlas ta` ammont principali.

Konkluzjoni

Ghal dawn ir-ragunijiet, principalment izda mhux biss illi r-rikorrenti ma ghandha ebda bazi fid-dritt naxxenti minn xi kuntratt jew xi sentenza (anzi, l-ahhar prunzjament tal-Onor. Qorti tal-Appell jindika l-kuntrarju ta` dak li qieghda tippretendi) it-talbiet rikorrenti ghandhom jigu michuda bl-ispejjez.

Rat il-lista tax-xhieda ndikati mill-kumpannija konvenuta.

Rat in-nota b`dokumenti li l-attrici pprezentat fl-udjenza tat-13 ta` Novembru 2012.

Semghet ix-xiehda tal-attrici fl-udjenza tal-11 ta` Frar 2013.

Rat in-nota b`dokumenti li pprezentat l-attrici fl-udjenza tal-20 ta` Gunju 2013.

Rat in-nota ta` osservazzjonijiet li l-attrici pprezentat fl-udjenza tat-28 ta` Novembru 2013.

Rat in-nota ta` osservazzjonijiet li l-kumpannija konvenuta pprezentat fl-udjenza tal-11 ta` Frar 2014.

Rat il-verbal tal-udjenza tat-13 ta` Marzu 2014.

Rat ir-risposta ulterjuri li pprezentat il-kumpannija konvenuta fl-14 ta` Marzu 2014 li taqra hekk :-

Kif awtorizzati minn din l-Onor Qorti fis-seduta tat-13 ta` Marzu 2014, qeghdin jirrispondu ulterjorment u minghajr pregudizzju ghal dak sottomess lill-Onorabbli Qorti illi t-talbiet rikorrenti ghandhom jigu kkunsidrati li huma preskritta bit-trapass ta` tnax-il xahar jew tmintax-il xahar ai termini tal-Art 2147(c) u l-Art 2148(d) tal-Kap 16 kif verbalizzat fis-seduta.

Ir-rikorrenti naqset milli tasserixxi gudizzjarjament id-dritt pretiz minnha li tithallas ghal ferm u ferm aktar mit-tnax-il xahar jew tmintax-il xahar ikkontemplati mil-ligi.

Il-pretensjonijiet tar-rikorrenti ghandhom ghalhekk jigu michudin bl-ispejjez u dan in oltre ghal dak ga sottomess b`risposta waqt is-smiegh u bit-trattazzjoni skritta.

Rat il-verbal tal-udjenza tal-15 ta` Mejju 2014 ; partikolarment ghal kif id-difensuri tal-partijiet irregolaw ruhhom dwar il-provi taghhom dwar l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni.

Semghet is-sottomissjonijiet tal-ahhar tad-difensuri tal-partijiet fl-istess udjenza.

Rat id-digriet taghha moghti fl-istess udjenza fejn halliet il-kawza ghas-sentenza ghal-lum.

Rat l-atti l-ohra tal-kawza.

Ikkunsidrat :

II. Ix-xiehda tal-attrici

L-attrici xehdet illi bdiet tahdem ma` Health Care Services fil-1 ta` Marzu 1994. Kienet il-home manager tad-dar tal-anzjani taz-Zejtun, li kienet gestita minn Caremalta Ltd. Baqghet tahdem hemm sal-ahhar ta` Awissu 2005. Ghal habta tas-26 ta` Awissu 2005, Alex Tranter, CEO tal-kumpannija, ghamel akkuzi fil-konfront taghha. Billi ma cedietx, kienet sospiza bil-paga kollha sakemm ssir indagini. Inghatat twissija biex ma tmurx ghax-xoghol sakemm tigi konkluza l-indagini ; skond hu dan l-istharrig kellu jdum ftit granet biss. Wara erbat ijiem cemplulha biex tmur head office li dak iz-zmien kienet ir-Rabat. Meta marret inghatat ittra fejn kienet infurmata li l-impieg taghha kien gie terminat.

Kompliet tixhed illi hi marret l-ETC. Hemm tawha parir biex tiftah kaz fit-Tribunal Industrjali. U hekk ghamlet. Il-kawza damet minn Dicembru 2005 sa Jannar 2010. Is-sentenza ma kenitx favur taghha. Marret ghand l-Av Tonio Azzopardi li taha parir tappella. U hekk sar. Il-kawza kienet deciza favur taghha mill-Qorti tal-Appell. Skond l-attrici, effett tas-sentenza tal-Qorti tal-Appell, hija regghet lura ghall-pozizzjoni li kienet qabel sfat imkeccija fl-1 ta` Settembru 2005.

L-attrici qalet illi wara dik is-sentenza, hija marret lura x-xoghol. Il-Manager cempel lill-pulizija. Meta waslu l-pulizija, dawn ghalkemm ghall-bidu qalulha biex titlaq minn hemm, in segwitu cemplu lill-Human Resources Manager, l-Onor Charlo Bonnici. Dan qal lill-attrici biex tmur tkellmu fl-ufficcju tieghu. Meta marret tkellmu, Bonnici qalilha li ghalkemm l-appell kien favur taghha, hija ma setghetx tmur lura ghax-xoghol. Huma kienu sejrin ihallsuha xorta wahda l-paga kollha, qisha kienet *on*

special forced leave. B`li qalilha Bonnici, l-attrici fehmet illi kienet sejra tithallas il-pagi li kellha tiehu bejn l-1 ta` Settembru 2005 sa dakinhar. Fir-realta` izda hija bdiet tithallas mill-21 ta` Mejju 2010, u cioe` id-data tas-sentenza tal-Qorti tal-Appell.

L-attrici kompliet tghid illi in segwitu hija bdiet tidher fi proceduri ohra quddiem bord intern tas-socjeta` konvenuta. Fit-2 ta` Novembru 2010, kienet infurmata li kienet tkecciet mill-impieg. Hija thallset il-paga mill-21 ta` Mejju 2010 sat-2 ta` Novembru 2010. Hija ma accettatx id-decizjoni tal-kumpannija konvenuta u ghamlet kawza ohra quddiem it-Tribunal Industrjali, li ghadha pendenti.

L-attrici fissret illi bil-kawza tal-lum hija qeghda tippretendi li ghandha tithallas il-paga mhux mill-21 ta` Mejju 2010 izda mill-1 ta` Settembru 2005. Qabel ipprezentat il-kawza, hija pprezentat l-ittra ufficjali Dok A. Il-quantum tal-pretensjoni taghha jirrizulta fid-Dok C li hejja l-awditur taghha.

Fil-**<u>kontroezami</u>**, l-attrici kienet domandata jekk wara d-data tal-ewwel tkeccija taghha kenitx ghamlet xoghol ghall-kumpannija konvenuta. It-twegiba tal-attrici kienet illi hija ma hadmitx ghaliex ma thallietx mill-kumpannija konvenuta. Ghalhekk bejn l-1 ta` Settembru 2005 sad-data li fiha kien mitmum il-procediment ta` dixxiplina ntern tal-kumpannija fl-2010, hija ma ghamlet l-ebda xoghol ghall-kumpannija konvenuta. Hija kienet appellat mill-ewwel sentenza tat-Tribunal Industrijali ghaliex fil-fehma taghha s-sentenza ma kenitx gusta maghha u l-kumpens moghti kien mizeru.

Ikkunsidrat :

III. <u>Sintesi tas-sottomissjonijiet</u>

1. <u>L-attrici</u>

L-attrici tissottometti illi meta tkecciet, irrikorriet ghat-Tribunal Industrijali. Id-decizjoni kienet konfuza u kontradittorja. Ghalhekk l-attrici appellat. Il-Qorti ta` l-Appell sabet illi l-procedura adottata mill-kumpannija konvenuta sabiex tittermina l-impieg tal-attrici kien monka u li d-decizjoni tat-Tribunal Industrijali kienet hazina. Il-Qorti ta` l-Appell poggiet lill-attrici fil-posizzjoni li kienet fiha qabel tkecciet sabiex tkun tista` tiddefendi ruhha fil-proceduri ta` dixxiplina. Meta l-attrici marret lura ghax-xoghol ma nghatatx permess biex tibda mill-kumpannija konvenuta. F`dak l-istadju il-kumpannija konvenuta minflok harget b`akkuza cara li kienet tirrifletti l-akkuzi li kien hemm fl-ittra ta` tkeccija tal-1 ta` Settembru 2005, harget ittra ohra b`disa` akkuzi. Inhatar Bord tad-Dixxiplina u b`decizjoni tat-2 ta` Novembru 2010, it-tkeccija precedenti kienet ikkonfermata. Wara dik id-decizjoni, l-attrici rega` nizjat prociment gdid quddiem it-Tribunal Industrjali. Il-kaz ghadu pendenti.

Ghar-rigward tat-talbiet taghha, l-attrici tirrileva li s-salarju taghha twaqqaf b`effett mid-data tat-tkeccija taghha fl-1 ta` Settembru 2005. Bis-sentenza taghha, il-Qorti tal-Appell hassret dik it-tkeccija. Skond l-attrici, effett tas-sentenza tal-Qorti ta` l-Appell, hija ghandha dritt tithallas is-salarji li kienet imcahhda minnhom wara t-tkeccija tal-1 ta` Settembru 2005 ; ghalhekk talbet il-hlas tal-arretrati tas-salarju. L-attrici tghid ukoll hija tkecciet darba wahda biss u cioe` fit-2 ta` Novembru 2010.

L-attrici tirreferi ghad-disposizzjonijiet tal-ligi li tirregola l-kondizzjonijiet tal-impieg sabiex tirrafferma l-principju li persuna impjegata ma tistax tbati tnaqqis fil-paga ; ghal liema principju ma hemmx eccezzjoni.

Dwar l-allegata preskrizzjoni, l-attrici ssostni li l-azzjoni taghha mhijiex preskritta ghaliex bl-ittra ufficjali taghha hija talbet il-hlas tal-arretrati tal-paga.

2. <u>Il-kumpannija konvenuta</u>

Skond il-konvenuta, fiz-zmien ta` bejn id-data tat-tkeccija originali taghha u d-data tad-decizjoni tat-Tribunal Industrjali, l-attrici ma kenitx impjegata mal-konvenuta. Huwa risaput illi t-Tribunal Industrijali jaghti numru limitat ta` rimedji :- i) ordni ta` hlas ta` kumpens ; fil-kaz tal-lum dan inghata ; ii) ordni ta` reintegrazzjoni bi hlas ta` paga b`lura u/jew kumpens ; fil-kaz tal-lum dan ma nghatax ; u iii) ordni ta` rijimpjeg bil-paga bejn it-tkeccija u r-rijimpieg ; fil-kaz tal-lum dan ma nghatax. Il-Qorti ta` l-Appell mhux biss ma ordnatx reintegrazzjoni, izda esplicitament eskludiet illi kienet ordnat xi haga oltre milli l-attrici tinghata smiegh xieraq. Dan kien johrog car mid-digriet li tat il-Qorti ta` l-Appell wara s-sentenza taghha, meta qalet espressament illi l-intenzjoni taghha ma kenitx illi taghti reintegrazzjoni, b`mod li tigi meqjusa bhallikieku qatt ma spiccat mill-impjieg, izda l-attrici tpoggiet fi stat partikolari ghal skop biss ta` smiegh xieraq.

Il-Qorti ta` l-Appell qalet hekk :-

"Fl-ewwel lok il-Qorti taghmilha cara illi bil-provvediment minnha moghti fis-sentenza tal-21 ta` Mejju 2010 bejn il-partijiet hija ma ordnatx ir-re-inseriment fil-post tax-xoghol tar-rikorrenti, appellanti f`din il-kawza, izda semplicement li din titqieghed fl-istat 'ante quo' il-licenzjament taghha biex ikollha l-opportunita tiddefendi ruhha fil-konfront tal-addebiti li bihom giet akkuzata mill-principali taghha. F`dawn ic-cirkostanzi u skond l-interpretazzjoni ta` dak il-gudikat it-talba tar-rikorrenti ma tistax tigi ezawdita u qed tigi michuda."

Dwar il-preskrizzjoni, il-konvenuta rribadiet illi l-azzjoni attrici ghall-hlas tal-paga kienet preskritta skond l-Art 2147(c) u l-Art 2148(d) tal-Kap 16. Fiz-zewg ittri ufficjali li fuqhom l-attrici qeghda tistrieh, ma kienx hemm interpellazzjoni gudizzjarja biex l-intimati jersqu ghal hlas jew ghal likwidazzjoni u hlas ta` danni jew arretrati.

Ikkunsidrat :

IV. <u>Il-preskrizzjoni</u>

1. Generali

Fir-risposta ulterjuri taghha, il-kumpannija konvenuta eccepiet il-preskrizzjoni tal-azzjoni attrici abbazi ta` zewg disposizzjonijiet partikolari : l-Art 2147(c) u l-Art 2148(d) tal-Kap 16.

Il-Qorti sejra tqis l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni l-ewwel ghaliex jekk issib li hija fondata, l-ezami tal-mertu ma jkunx mehtieg.

2. Il-prova tal-preskrizzjoni

Fis-sentenza taghha tat-30 ta` Ottubru 2003 fil-kawza "**Stencil Pave (Malta) Ltd vs Deguara et noe**" din il-Qorti (**PA/JRM**) irriteniet illi –

"hija regola ewlenija fil-procedura li l-prova li l-azzjoni hija preskritta trid issir minn min iqanqal l-eccezzjoni, u ghalkemm il-parti attrici tista` tressaq provi biex tittanta xxejjen dawk tal-parti mharrka billi tmeri li ghadda z-zmien jew billi ggib `il quddiem provi li juru li l-preskrizzjoni kienet sospiza jew interrotta, il-piz jaqa` principalment fuq min jallega l-preskrizzjoni. Hi l-parti mharrka li trid tipprova li l-parti attrici ghaddhielha z-zmien utli biex tressaq il-kawza, u dan minn zmien minn meta dik il-kawza setghet titressaq".

(ara wkoll "**Holland noe vs Chetcuti**" – Qorti tal-Appell – 25 ta` Frar 2000 ; "**Vella vs Cefai**" – Qorti tal-Appell - 5 ta` Ottubru 2001 ; "**Portelli vs Psaila" -** Prim`Awla tal-Qorti Civili - 29 ta` Mejju 2003 ; "**Causon noe vs Sheibani**" – Qorti tal-Kummerc – 4 ta` Dicembru 1987 ; "**Camilleri vs Frendo**" (Kollezz. Vol. XII.144) ; "**Borg vs Testaferrata Bonici**" – Qorti tal-Appell – 24 ta` Marzu 1958).

In partikolari fis-sentenza "**Causon vs Sheibani noe**" il-Qorti qalet illi –

"*min jeccepixxi l-preskrizzjoni hu obbligat li jaghmel prova sodisfacenti tad-data meta l-perijodu tal-preskrizzjoni jibda jiddekorri ghaliex diversament il-Qorti qatt ma tkun f`posizzjoni li tikkonstata jekk il-perijodu applikabbli tal-preskrizzjoni jkunx iddekorra jew le*".

Wara li l-eccipjent jaghmel il-prova, ikun imbaghad imiss lill-attur illi jipprova illi l-kors tal-preskrizzjoni ma jkunx ghadda (ara "**Calleja vs Vella**" – Qorti tal-Appell – 15 ta` April 1964).

3. Tifsira restrittiva

Il-preskrizzjoni ghandha tinghata interpretazzjoni restrittiva u ghalhekk jekk ikun jezisti xi dubbju dwar l-applikabilita` taz-zmien preskrittiv, dak id-dubbju ghandu jmur kontra min ikun eccepixxa l-preskrizzjoni (**"Alf Mizzi & Sons (Marketing) Limited vs Dismar Company Limited"** deciza minn din il-Qorti fit-12 ta` Ottubru 2004, u **"Ellul noe vs Vella noe"** deciza mill-Qorti tal-Appell fit-8 ta` Mejju 2001).

Il-preskrizzjoni hija istitut li min-natura tieghu, irid jitqies fil-limiti stretti li tapplika ghalih il-ligi, u jitfisser dejjem b`mod li ma` jgibx fix-xejn il-ghan li ghandu jsir haqq fuq is-sustanza tal-kwistjoni.

4. Dekorrenza

<u>L-Art 2137 tal-Kap.16</u> jaqra hekk –

Bla hsara ta` disposizzjonijiet ohra tal-ligi, il-preskrizzjoni ta` azzjoni tibda minn dakinhar li din l-azzjoni tista` tigi ezercitata minghajr ma jittiehed qies ta` l-istat jew tal-kondizzjoni tal-persuna li lilha l-azzjoni tmiss.

Huwa principju tad-dritt illi d-data li taghti bidu ghall-preskrizzjoni hi determinabbli oggettivament u tibda tiddekorri mill-fatt tal-hsara ("**<u>Scicluna vs Tracey</u>**" : Qorti tal-Appell : 22 ta` Gunju, 1900 [Vol.XVII.I.151] ; u "**<u>Caruana vs Runza</u>**" – PA - 7 ta` Mejju, 1999).

L-awturi **<u>Baudry-Lacantinerie u Tissier</u>** (*Trattato Teorico-Pratico di Diritto Civile : Della Prescrizione* - Cap XII, para 364 pag 279) jaffermaw illi –

"Quanto alla prescrizione estintiva, il suo corso comincia in principio a partire dal giorno in cui e` nato il diritto o l`azione che e` destinata ad estinguere."

Izjed `l quddiem (para 393 bis, pag 306, op.cit.) ighidu hekk –

"La prescrizione estintiva in materia di diritti eventuali non decorre evidentemente se non dopo il verificarsi dell`evento che fa nascere il diritto rimasto finallora puramente eventuale"

5. <u>L-Art 2147 (c) tal-Kap 16</u>

Id-disposizzjoni taqra hekk :-

L-azzjonijiet hawn taht imsemmija jaqghu bi preskrizzjoni bl-eghluq ta` sena :

…

(c) l-azzjonijiet tas-sefturi jew persuni ohra mhallsin bix-xahar, tal-artigjani jew tal-haddiema bil-gurnata, ghall-hlas tal-granet tal-pagi, tas-salarji, jew tal-fornituri li jkollhom jiehdu ;

Saret analizi approfondita ta` din id-disposizzjoni fis-sentenza li tat il-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex) Gurisdizzjoni Superjuri **(AE)** fil-11 ta` Lulju 2008 fil-kawza "**Vella et vs Korporazzjoni Enemalta**" (li minnha ma kienx hemm appell). Il-Qorti sejra taghmel riferenza *in extenso* ghal dik is-sentenza.

Dik il-Qorti qalet hekk bhala **introduzzjoni** ghall-Art 2147(c) tal-Kap 16 –

Dan il-provvediment mhu xejn ghajr traduzzjoni mit-test originali bit-Taljan tal-Artikolu 1911 tal-Ordinanza numru VII tal-1868 li kien jaqra :

"Le azioni dei domestici od altre persone stipendiate a mese, degli operai e dei giornalieri, pel pagamento delle loro giornate, dei loro salario o delle somministrazioni loro dovute."

It-test Ingliz tal-istess Ordinanza jaqra :

"Actions of servants or other persons salaried by the month, of artificers, and day-labourers, for the payment of their wages, of their salaries, or the provisions due to them."

Il-Qorti ghamlet dawn l-**osservazzjonijiet** –

*(a) Hemm distinzjoni apparenti bejn it-test Malti u dak Ingliz in kwantu fit-test Malti jinghad **"ghall-hlas tal-granet tal-pagi"** filwaqt li fit-test Ingliz jinghad "for the payment of their wages" ;*

(b) Jidher li hemm lacuna in kwantu dan il-provvediment ma japplikax ghal dawk il-persuni li ghandhom is-salarji pagabbli mhux kull xahar. Dan ifisser li ghal dawn il-persuni japplika perjodu ta` preskrizzjoni itwal. Il-Qorti ma tara l-ebda raguni ghalfejn ghandu jkun hekk. Fil-kawza fl-ismijiet **Paul Degiorgio vs Vincent Muscat** deciza fit-8 ta` April 2002 mill-Prim`Awla tal-Qorti Civili (**AJM**) l-attur kien jahdem bhala chef u kien jithallas kull gimgha. L-attur harrek lill-principal tieghu ghall-hlas ta` salarju. Il-Qorti kkonkludiet : "Infatti l-artikolu 2147(c) fuq imsemmi jitkellem dwar persuni mhallsin bix-xahar, jew persuni ingaggati bil-gurnata ghall-hlas tal-granet tal-pagi. Fil-kaz in ezami izda jirrizulta li l-attur kien ingaggat u jithallas bil-gimgha u mhux bix-xahar u lanqas bil-gurnata. Ghalhekk il-preskrizzjoni sollevata mhux applikabbli ghal kaz in ezami."

Dejjem fil-kuntest ta` din l-osservazzjoni, il-Qorti ghamlet *footnote* b`riferenza ghal sentenza ta` din il-Qorti tat-30 ta` Gunju 1917 (konfermata mill-Qorti tal-Appell fl-24 ta` Jannar 1919 – Kollez Vol XXIII.I.7) fil-kawza "**Paola Gauci vs Filippo Camilleri et altri**" fejn inghad hekk –

"Sull`eccezione della prescrizione, che non trattandosi di dimettere persone stipendiate a mese e` inapplicabile la prescrizione contemplata nel 3 a linea dell`articolo 1911 dell`Ordinanza VII del 1868, e solo si potrebbe applicare la prescrizione di cinque anni, come fu ritenuto con diverse sentenze dei nostri tribunali tra cui quelle di questa Corte del 26 Gennaio 1882, nella causa Borg Preziosi (Collezione IX.618), e del 28 Febbraio 1893 nella causa Azzopardi versus Dr. Preziosi (ibid. XIII.432)"

Il-Qorti **kompliet** hekk –

(c) Certament li wasal iz-zmien li dawn il-provvedimenti, li dahlu fis-sehh permezz tal-Ordinanza numru VII tal-1868, jigu riveduti u fejn hemm bzonn emendati sabiex jirriflettu z-zminijiet li qeghdin nghixu fihom. Il-Qorti mhi tara l-ebda raguni ghalfejn ghandu jkun hemm distinzjoni bejn dawk imhallsin bix-xahar u haddiema ohra imhallsin iktar spiss.

(d) Il-fatt li fl-Artikolu 2147(c) tintuza l-kelma `paga` u wkoll `salarju`, hemm distinzjoni fis-sinifikat taghhom minkejja li fil-hajja ta` kuljum dawn iz-zewg termini jintuzaw b`mod li huma kunsidrati li ghandhom l-istess sinifikat. Il-Qorti taqbel li l-kelma "tal-granet tal-pagi" (fit-test Taljan "pel pagamento delle loro giornate") qeghda tirreferi ghal dawk il-haddiema li jahdmu bil-gurnata. F`dan il-kuntest issir riferenza ghall-kawza fl-ismijiet **Alex Caruana vs Joseph Vassallo** deciza mill-Qorti tal-Appell fil-11 ta` Dicembru 1978. M`hemmx dubju li l-atturi ma jikkwalifikawx bhala haddiema li jahdmu bil-gurnata.

(e) Fl-Att dwar l-Impieg u Relazzjonijiet Industrijali (Kap.452) l-Artikolu 2 jipprovdi li :-

"paga" tfisser rimunerazzjoni jew qligh, li jithallsu minn principal lil impjegat u tinkludi kull bonus li jithallas skond l-artikolu 23 minbarra kull bonus jew allowance relatati ma` l-esekuzzjoni tax-xoghol jew mal-produzzjoni."

Jidher li din il-ligi ma taghmilx distinzjoni bejn salarju u paga.

Il-Qorti ghamlet riferenza ghal xi gurisprudenza sabiex tistabilixxi liema hlasijiet jikkwalifikaw bhala salarju. Fost is-sentenzi citati kien hemm "**Paul Aquilina vs Victor Satariano noe**" li kienet deciza mill-Qorti tal-Appell fit-13 ta` Gunju 1994 –

fejn gie spjegat li hlas ghal leave ma jaqax taht il-kategorija ta` salarju (ghalkemm is-sentenza kienet b`riferenza ghall-Artikolu 2148(d) tal-Kodici Civili) in kwantu l-Qorti kkonkludiet li m`hemmx ekwivalenza bejn salarju u d-dritt ghal leave.

Il-Qorti esprimiet ruhha hekk –

Il-Qorti hi ukoll tal-fehma li z-zmenijiet inbidlu fis-sens li meta dan il-provvediment originarjament dahal fis-sehh il-beneficcji li jinghataw illum il-gurnata lill-impjegati ma kienux jezistu. Ma jaghmilx sens li hlasijiet ohra li jifformaw parti mill-pakkett tas-salarju tal-impjegat ikun japplika ghalihom perjodu ta` preskrizzjoni hafna iktar twil.

U kompliet –

Tibqa` l-kwistjoni jekk l-atturi humiex imhallsin bix-xahar.

Il-fehma taghha kienet illi –

l-kelma "xahar" ghandha tfisser xahar skond il-kalendarju Gregorjan. B`analogija tista` ssir riferenza ghall-Artikolu 103 tal-Kap. 12 li jipprovdi :- Fl-ghadd taz-zmien, il-gurnata tinghadd ta` erbgha u ghoxrin siegha, ix-xahar u s-sena skond il-kalendarju.

Jekk wiehed kellu japplika dan it-terminu ta` preskrizzjoni jkun ifisser li ma japplikax minn meta l-atturi bdew jithallsu s-salarju kull erbgha (4) gimghat, ghaliex dan ma jikkwalifikax bhala xahar. Irid jinghad li l-preskrizzjoni ghandha tinghata interpretazzjoni restrittiva u ghalhekk jekk ikun jezisti xi dubju dwar l-applikabilita` taz-zmien preskrittiv, tali dubju ghandu jmur kontra min ikun eccepixxa l-preskrizzjoni.

F`dak il-kaz, l-atturi kienu jokkupaw il-kariga ta` assistant manager u professional executive mal-Korporazzjoni Enemalta.

Il-Qorti kompliet hekk –

Madankollu l-Qorti tistqarr li kellha dubju serji, mehud in konsiderazzjoni l-grad li ghandhom, kemm l-atturi jaqghu taht dan il-provvediment.

Il-**<u>punt krucjali</u>** tas-sentenza kien dan li gej –

Fil-fehma tal-Qorti hu evidenti li s-salarju m`huwiex pattwit kull erbgha (4) gimghat imma tant fis-sena. Il-fatt li mbaghad il-modalita` tal-hlas hi kull erbgha (4) gimghat (fil-kaz ta` Josephine Vella ghamlet numru ta` snin fejn u s-salarju kienet tircevih kull xahar) hi kwistjoni ohra. Il-Qorti hi tal-fehma li m`huwiex importanti kif is-salarju dovut lill-impjegat hu mqassam matul sena, cjoe` l-frekwenza tal-hlas. Interessanti kif fit-test originali (Ordinanza numru VII tal-1868), il-kelma li intuzat hi "stipendiati" (salaried bl- Ingliz). L-Articolo 1912 (illum 2148) kien jaqra "Di coloro che fossero stipendiati ad anno pel pagamento del loro salario." Provvediment li sal-lum ghadu ma giex emendat. Fil-fehma tal-Qorti hekk biss jistghu jgu nterpretati l-provvedimenti rilevanti tal-preskrizzjoni qasira fir-rigward tas-salarju, sabiex jaghmlu sens. F`dan il-kuntest din il-Qorti taqbel mal-fehma li esprimiet il-Prim`Awla tal-Qorti Civili (<u>GCD</u>) fil-kawza Martin Abela vs Ramon Spiteri nomine deciza fit-22 ta` Frar 2002 fis-sens li:- "Kif juri s-seba` patt tal-ftehim, izda, is-salarju ta` l-attur huwa stipulat b`tant fis-sena, mhux b`tant fix-xahar ; il-preskrizzjoni taht l-art. 2147(c) tal-Kodici Civili ghalhekk ma tghoddx ghall-kaz ta` l-attur, u l-eccezzjoni hija ghalhekk michuda". Tant hu hekk li kwalsiasi kalkoli li jkun hemm bzonn li jsiru, isiru fuq sena salarju. (enfasi ta` din il-qorti)

Il-Qorti ghalhekk **<u>cahdet</u>** l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni.

6. <u>Dokumenti</u>

Mid-dokumenti li kienu esebiti fil-kors tal-kawza, dawk li fil-fehma tal-Qorti huma rilevanti ghall-accertament tal-fondatezza o meno ta` l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni skond l-Art 2147(c) tal-Kap 16 huma dawn :-

<u>Il-payslips</u>

L-attrici pprezentat minn fol 39 sa fol 44 is-slips tas-salarju taghha ghal perijodi partikolari ; abbazi ta` dawn is-slips, jidher li s-salarju jithallas kull gimghat. A fol 45 imbaghad ipprezentat l-FSS Form ghas-sena li ghalqet 31 ta` Dicembru 2005.

<u>Dok STK 4</u> :-

L-ittra ufficjali tal-attrici tal-24 ta` Mejju 2010 li kienet notifikata lill-konvenuta fis-27 ta` Mejju 2010 fejn, wara li ghamlet riferenza ghas-sentenza tal-Qorti tal-Appell tal-21 ta` Mejju 2010, *inter alia* talbet il-hlas ta` *l-arretrati kollha ta` paga u allowances dovuti lilha skond il-ligi ghall-perijodu li fih kienet sospiza u sussegwentement licenzjata mill-impieg.*

<u>Dok STK 5 (bhal Dok A)</u> :-

L-ittra ufficjali tal-attrici tas-27 ta` Awissu 2010 li kienet notifikata lill-konvenuta fl-1 ta` Settembru 2010 fejn, wara li ghamlet riferenza ghas-sentenza tal-Qorti tal-Appell tal-21 ta` Mejju 2010, *inter alia* talbet il-hlas ta` l-*arretrati tas-salarju taghha li huma dovuti lilha mill-1 ta` Settembru 2005 (id-data tar-wrongful dismissal taghha) sal-21 ta` Mejju 2010.*

<u>Dok B</u> :-

Din hija s-sentenza li tat il-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fil-21 ta` Mejju 2010 fl-istess ismijiet tal-kawza tal-lum. Kien appell minn decizjoni li nghatat mit-Tribunal Industrijali fit-23 ta` Frar 2010. Fis-sentenza taghha l-Qorti tal-Appell qalet hekk :-

… *tannulla s-sentenza appellata, u tordna li l-istess appellanti ghandha titqieghed fl-istat quo ante l-licenzjament taghha b`mod li jkunu tutelati kif jixraq id-drittijiet taghha fil-konfront ta` l-infrazzjonijiet addebitati lilha mill-kumpannija appellata …*

7. <u>Risultanzi</u>

Meta gudikant ikun mitlub jiddeciedi dwar eccezzjoni ta` preskrizzjoni, irid jasal ghall-fehma tieghu fuq fatti cari mhux kongetturi. Il-konvenuta qanqlet l-eccezzjoni u ghalhekk jispetta lilha l-piz tal-prova, ghalkemm l-attrici kellha tressaq provi biex

tittanta xxejjen dawk tal-konvenuta billi tikkontesta l-pretensjoni li ghadda z-zmien jew billi ggib `il quddiem provi li juru li l-preskrizzjoni kienet sospiza jew interrotta.

Kull kaz ghandu jkun esaminat fuq il-fattispece partikolari tieghu. Dan ighodd ukoll fejn tidhol l-applikazzjoni tal-principji tad-dritt kif mifhuma fid-dottrina u fil-gurisprudenza. B`hekk il-gudikant ikun f`qaghda li jsahhah il-konvinzjoni u l-konkluzjonijiet tieghu. Ic-certezza morali li fuqha l-gudikant ghandu jibni l-motivazzjoni tal-gudizzju tieghu trid issib il-gustifikazzjoni taghha fl-ewwel lok fit-totalita` tal-provi u fit-tieni lok fil-qafas tal-preponderanza tal-probabilitajiet.

Ladarba ssollevat l-eccezzjoni, l-aqwa prova li setghet iggib il-konvenuta kien il-kuntratt tax-xoghol tal-attrici mnejn kienu jirrizultaw il-kondizzjonijiet tax-xoghol taghha nkluz id-dettalji tas-salarju u l-modalita` tal-hlas tal-istess. Il-konvenuta ma ressqitx prova determinanti bhal din ; del resto, lanqas l-attrici ma ghamlet din il-prova. Fic-cirkostanzi, il-Qorti jkollha toqghod fuq provi anqas diretti ghalkemm rilevanti. Qeghda tirreferi ghad-dokumenti minn fol 39 sa fol 45.

Jirrizulta li l-attrici kienet impjegata bhala Manager. Id-dokument a fol 45 mhuwiex daqstant krucjali ghal dak li trid tistabilixxi l-Qorti ; id-dokumenti l-ohra a fol 39 sa fol 44 huma rilevanti ghaliex minnhom jirrizulta li l-attrici kienet tithallas kull erba` gimghat.

Il-Qorti taghmel taghha l-insenjamenti li hargu mis-sentenza “Vella et vs Korporazzjoni Enemalta” fuq citata ghaliex fil-fehma taghha tindirizza b`mod rilevanti l-aspetti ewlenin tal-kaz taht ezami.

Din il-Qorti tistqarr minghajr esitazzjoni illi meta tqis il-kariga li kellha l-attrici mal-kumpannija konvenuta, in-natura tax-xoghol taghha u r-responsabilitajiet li kellha, l-attrici ma taqax fil-kategorija ta` persuni li jkopri l-Art 2147(c) tal-Kap 16.

Inoltre ghalkemm jidher illi s-salarju tal-attrici kien jithallas kull erba` gimghat, jidher ukoll li l-quantum tas-salarju ma kienx dejjem l-istess ghaliex kien jiddependi fuq kemm sighat kienet tahdem ; infatti rrizulta li l-quantum tas-salarju kien jinhadem abbazi ta` *hourly rate.* Dak pero` ma jfissirx li l-preskrizzjoni skond l-Art 2147(c) hija applikabbli ghall-attrici. Fl-ewwel lok, ghaliex is-salarju taghha kien jithallas kull erba` gimghat mhux kull xahar. Fit-tieni lok, ghaliex huwa difficlment kontestabbli bhala fatt illi fil-grad ta` impieg li kellha l-attrici, is-salarju kien annwu ; immaterjali jekk kien jithallas kull erba` gimghat, ghax dik kwistjoni ta` modalita` ta` hlas ; immaterjali wkoll li kien hemm *hourly rate* ghaliex il-quantum tas-salarju kien jigi stabbilit b`rata determinata ghas-sighat li l-attrici kienet tahdem. Mhuwiex importanti kif is-salarju dovut lill-impjegat huwa mqassam matul is-sena u cioe` l-frekwenza tal-hlas sabiex tigi determinata liema hija l-preskrizzjoni applikabbli. (**"Abela vs Spiteri noe"** – PA/GCD – 22 ta` Frar 2002).

Fi kwalunkwe kaz, din il-Qorti tirrafferma l-principju illi l-preskrizzjoni ghandha tinghata interpretazzjoni restrittiva u kwindi jekk ikun hemm dubbju dwar l-applikabilita` taz-zmien preskrittiv, dak id-dubbju ghandu jmur kontra min ikun eccepixxa l-preskrizzjoni.

Il-Qorti qeghda tichad l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni skond l-Art 2147(c) tal-Kap 16.

8. L-Art 2148(d) tal-Kap 16

Id-disposizzjoni taqra hekk :-

L-azzjonijiet hawn taht imsemmija jaqghu bi preskrizzjoni bl-eghluq ta` tmintax-il xahar :

…

(d) l-azzjonijiet ta` dawk imhallsin bis-sena, ghall-hlas tas-salarju taghhom ;

9. **<u>Risultanzi</u>**

Il-Qorti diga` esprimiet ruhha fis-sens illi tqis lill-attrici bhala impjegata li tithallas bis-sena. Li sejra tistharreg il-Qorti huwa tirrizultax fondata l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni skond l-Art 2148(d) kunsidrati l-fattispece ppruvati tal-kaz.

Mhuwiex kontestat illi fid-29 ta` Awissu 2005 l-attrici kienet sospiza *on full pay*. Irrizulta li fl-1 ta` Settembru 2005 kien terminat l-impieg taghha. L-attrici hadet il-kaz taghha quddiem it-Tribunal Industrijali. Il-kaz kien deciz fit-23 ta` Frar 2010. L-attrici appellat. Fis-sentenza taghha tal-21 ta` Mejju 2010, il-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) annullat id-decizjoni tat-Tribunal Industrijali u qeghdet lill-attrici fl-istat quo ante l-licenzjament taghha. Il-konvenuta mexxiet kontra l-attrici quddiem Bord ta` Dixxiplina intern tal-kumpannija. Il-kaz kien deciz kontra l-attrici u giet licenzjata mill-impieg. Wara din it-tkeccija, l-attrici hadet il-kaz quddiem it-Tribunal Industrijali ; il-kaz ghadu pendenti. Fl-24 ta` Mejju 2010 u fis-27 ta` Awissu 2010 l-attrici pprezentat zewg ittri ufficjali fejn talbet il-hlas ta` arretrati ta` salarji u allowances. Fit-8 ta` Gunju 2012, l-attrici pprezentat il-kawza tal-lum.

Fis-sentenza tal-21 ta` Mejju 2010 il-Qorti tal-Appell ordnat li l-attrici *titqieghed l-istat ante quo l-licenzjament taghha b`mod li jkunu tutelati kif jixraq id-drittijiet taghha fil-konfront ta` l-infrazzjonijiet addebitati lilha mill-kumpannija appellata.* Ghal din il-Qorti l-effett ta` dan il-pronunzjament huwa illi l-attrici rega` tpoggiet vis-à-vis il-konvenuta fejn kienet bejn id-29 ta` Awissu 2005 u l-31 ta` Awissu 2005 u cioe` fi stat ta` sospensjoni *on full pay*.

Ma jirrizultax illi qabel l-ittra ufficjali ta` l-24 ta` Mejju 2010 (Dok STK4) l-attrici pprezentat atti gudizzjarji fejn talbet il-hlas tal-pagi u allowances mill-konvenuta. L-ittra ufficjali tal-24 ta` Mejju 2010 kienet notifikata lill-konvenuta fis-27 ta` Mejju 2010. Ghal din il-Qorti dan ifisser illi l-attrici ghandha jedd tirreklama biss bhala salarji (allowances inkluzi) minghand il-konvenuta t-18-il xahar li ghaddew bejn l-20 ta` Novembru 2008 u l-20 ta` Mejju 2010. Huwa nkontestat illi l-konvenuta hallset dak li kien dovut lill-attrici ghaz-zmien ta` bejn id-data tas-sentenza tal-Qorti tal-Appell (Inferjuri) tal-21 ta` Mejju 2010 sad-data tat-tkeccija taghha tat-2 ta` Novembru 2010 wara li kienu konkluzi l-proceduri quddiem il-Bord tad-Dixxiplina. Fil-fehma

konsiderata ta` din il-Qorti, l-ammonti l-ohra pretizi mill-attrici fit-tieni u fit-tielet talbiet taghha huma preskritti.

Il-Qorti filwaqt li tichad l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni skond l-Art 2148(d) tal-Kap 16 ghaz-zmien ta` bejn l-20 ta` Novembru 2008 u 2008 u l-20 ta` Mejju 2010, qeghda tilqa` l-eccezzjoni ghaz-zmien ta` bejn l-1 ta` Settembru 2005 u d-19 ta` Mejju 2010.

Ikkunsidrat :

V. Il-mertu

Billi l-Qorti sabet li tista` tqis parti mill-pretensjoni tal-attrici, sejra tghaddi ghall-konsiderazzjoni tal-mertu taghha.

B`riferenza ghal punti sollevati mill-konvenuta kemm fir-risposta guramentata kif ukoll fis-sottomissjonijiet taghha bil-miktub, din il-Qorti tirrileva illi ghalkemm pendenti quddiem it-Tribunal Industrijali hemm kawza li pprezentat l-attrici wara li intemm l-impieg taghha – hija tallega : ingustament - konsegwenza tal-esitu tal-proceduri ta` dixxiplinari li kienu istitwiti kontra taghha wara s-sentenza tal-Qorti tal-Appell tal-21 ta` Mejju 2010 kawza, kull pretensjoni ta` l-attrici ghal pendenzi jew arretrati ta` salarji mhijiex kompetenza tat-Tribunal Industrijali izda tal-qrati ordinarji (ara "**Karmenu Vella vs General Workers` Union**" : Qorti tal-Appell : 11 ta` Novembru 2011). Ghalhekk kien ghal kollox legittimu ghall-attrici li tressaq talba ghall-hlas ta` arretrati ta` salarji quddiem din il-Qorti fl-istess waqt li quddiem it-Tribunal Industrijali ghaddej il-kaz taghha fejn qeghda tallega tkeccija ngusta u qeghda tirreklama kumpens.

Il-Qorti tirrileva li kienet ghal kollox ghazla tal-konvenuta li qabel iddecidiet li tittermina l-impieg tal-attrici fl-1 ta` Settembru 2005, hija ssospendietha mill-impieg *on full pay* (ara r-riferenza ghall-fatti fid-decizjoni tat-Tribunal Industrijali li mhijiex kontestata fis-sentenza tal-Qorti tal-Appell). U ghalhekk ma ghandu jkun hemm xejn sorprendenti ghall-konvenuta illi konsegwenza importanti tas-sentenza tal-21 ta` Mejju 2010 kienet li l-attrici tqeghdet fil-posizzjoni li kienet qabel l-1 ta` Settembru 2005 sabiex tkun tista` tiddefendi ruhha minn dak li kien qieghed jigi allegat kontra taghha mill-konvenuta. Huwa rrilevanti li l-attrici ma ghamlitx xoghol ghall-konvenuta fil-perijodu li kien ammess minn din il-Qorti ; del resto kienet il-konvenuta li ssospendiet lill-attrici u nsistiet maghha li ma tmurx ghax-xoghol. Ghalhekk ma hemm l-ebda kwistjoni ta` arrikkiment indebitu da parti tal-attrici. Rilevanti ghal din il-Qorti huwa l-fatt illi ghalkemm l-attrici baqghet barra, il-konvenuta accettat li thallasha ghaz-zmien ta` bejn id-data tas-sentenza ta` l-21 ta` Mejju 2010 sakemm l-attrici tkecciet wara li kienu konkluzi l-proceduri tad-dixxiplina. Infatti l-attrici mhijiex tirreklama hlas ta` salarji ghall-perijodu ta` bejn il-21 ta` Mejju 2010 u t-2 ta` Novembru 2010.

Il-quantum tat-talba attrici kien komputat mill-Awdituri Marmara` Camilleri & Co (ara Dok C a fol 15 sa fol 19). Fuq l-iskorta ta` dak ir-rapport, ghall-perijodu ta` tmintax-il xahar ta` bejn l-20 ta` Novembru 2008 u l-20 ta` Mejju 2010, l-attrici ghandha tircievi hlas nett ta` **€26,547.39** maqsum :-

Novembru 2008	€ 457.49 +
Dicembru 2008	€1,475.62
Jannar 2009	€1,394.58
Frar 2009	€1,394.58
Marzu 2009	€1,483.38
April 2009	€1,394.58
Mejju 2009	€1,394.58
Gunju 2009	€1,497.35
Lulju 2009	€1,394.58
Awissu 2009	€1,362.25
Settembru 2009	€1,515.71
Ottubru 2009	€1,362.25

Novembru 2009	€1,394.58
Dicembru 2009	€1,529.68
Jannar 2010	€1,559.48
Frar 2010	€1,559.48
Marzu 2010	€1,647.70
April 2010	€1,559.48
Mejju 2010	€1,170.04

Mill-konteggi li ghamlu l-Awdituri, il-Qorti qeghda tiskarta l-mod kif sar il-kalkolu tal-imghax. Il-Qorti tirrileva li ghall-fattispeci tal-kaz tal-lum, l-imghax ghandu jiddekorri mid-data tan-notifika tar-rikors guramentat mhux kif pretiz mill-attrici stante li (a) id-dejn mhuwiex kummercjali ; (b) fl-ittri ufficjali tal-24 ta` Mejju 2010 u tas-27 ta` Awissu 2010 intalab ammont *da liquidarsi* ; u (c) li kien biss fir-rikors guramentat li ntalab il-hlas ta` ammont likwidat. Ghalkemm mhux qieghed jigi likwidat a favur tal-attrici l-ammont kollu li talbet, l-imghax xorta huwa dovut fuq is-somma likwidata mid-data tan-notifika tar-rikors guramentat u cioe` 6 ta` Settembru 2012.

Decide

Ghar-ragunijiet kollha premessi, din il-Qorti qeghda taqta` u tiddeciedi din il-kawza billi :

Tichad l-eccezzjoni ulterjuri tal-preskrizzjoni skond l-Art. 2147(c) tal-Kap. 16.

Tilqa` l-eccezzjoni ulterjuri tal-preskrizzjoni skond l-Art 2148(d) tal-Kap 16 limitatament ghal fejn l-attrici qeghda tippretendi hlasijiet ghaz-zmien ta` bejn l-1 ta` Settembru 2005 u d-19 ta` Mejju 2010.

Tichad l-eccezzjoni ulterjuri tal-preskrizzjoni skond l-Art 2148(d) tal-Kap 16 limitatament ghal fejn l-attrici qeghda tippretendi hlasijiet ghaz-zmien ta` bejn l-20 ta` Novembru 2008 u l-20 ta` Mejju 2010.

Tilqa` in parte l-eccezzjonijiet l-ohra.

Riferibbilment ghat-tieni talba, tiddikjara illi l-attrici hija kreditrici tal-kumpannija konvenuta fl-ammont ta` sitta u ghoxrin elf hames mija seba` u erbghin Ewro disgha u tletin centezmu (€26,547.39) rappresentanti hlas ta` salarji (inkluzi allowances) ghaz-zmien ta` bejn l-20 ta` Novembru 2008 u l-20 ta` Mejju 2010.

Riferibbilment ghat-tielet talba, tikkundanna lill-kumpannija konvenuta sabiex thallas lill-attrici s-somma ta` sitta u ghoxrin elf hames mija seba` u erbghin Ewro disgha u tletin centezmu (€26,547.39) fuq riferita, bl-imghax legali b`effett mis-6 ta` Settembru 2012.

Bl-applikazzjoni tal-Art 223(3) tal-Kap 12, tordna li kull parti tbati l-ispejjez taghha.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------